

Ερμηνευτικά σχόλια — Κεφ. 70

Ο εμφύλιος σπαραγμός στην Κέρκυρα αποτελεί μία από τις μελανότερες σελίδες της ιστορίας εκείνης της εποχής. Το μίσος, η εκδικητικότητα και τα αιμοβόρα ένστικτα εκδηλώθηκαν με τρομακτικές διαστάσεις. Την άνοιξη του 427 π.Χ. 250 περίπου αιχμάλωτοι Κερκυραίοι, που είχαν συλληφθεί από τους Κορινθίους στη δεύτερη ναυμαχία στα Σύβοτα, απελευθερώθηκαν έναντι του ποσού των 800 ταλάντων. Τα οκτακόσια τάλαντα θεωρούνταν πάρα πολλά για τους 250 αιχμαλώτους, πράγμα που αποκαλύπτει ότι η συμφωνία μεταξύ των προξένων της Αθήνας και των Κορινθίων ήταν μάλλον εικονική και αποτελούσε μέρος της πολιτικής συμπαιγνίας εις βάρος της Κέρκυρας. Η πραγματική αιτία της απελευθέρωσής τους ήταν η προσάρτηση της Κέρκυρας στην Κόρινθο, γιατί το 431 π.Χ. οι Κερκυραίοι σύμφωνα με μία αμυντική συμφωνία που είχαν συνάψει με τους Αθηναίους το 433 π.Χ. είχαν πάρει μέρος στο πλευρό της Αθήνας στην πρώτη ναυτική της επιχείρηση στην Πελοπόννησο. Επομένως ήθελαν να απομακρύνουν την Κέρκυρα από το πλευρό της Αθήνας και όχι από τη συμμαχία της, δεδομένου ότι η Κέρκυρα δεν ήταν μέλος της Αθηναϊκής συμμαχίας.

Στις αρχαίες ελληνικές πόλεις δεν υπήρχαν διπλωματικοί εκπρόσωποι για την εξυπηρέτηση των διακρατικών σχέσεων. Σε μία πόλη καθήκοντα προξένων άλλων πόλεων αναλάμβαναν ντόπιοι πολίτες που είχαν ιδιαίτερους δεσμούς με τις πόλεις αυτές. Επιπλέον, όταν ένας πολίτης αναλάμβανε εθελοντικά να εξυπηρετεί τις σχέσεις μιας άλλης πόλης (εθελοπρόξενος) με τη δική του, ενίσχυε την υποψηφιότητά του για την επίσημη ανάθεση σ' αυτόν του προξενικού λειτουργήματος.

Ερμηνευτικά σχόλια – Κεφ. 70

Μετά από την απόφαση των Κερκυραίων για πολιτική ουδετερότητα – κάτι που επιδιώκουν οι μικροί και αδύναμοι, για ν' αποφύγουν την εμπλοκή τους σε περιπέτειες που προκαλούν οι συγκρούσεις των μεγάλων – η κρίση που είχε ξεσπάσει μετά την ταυτόχρονη άφιξη εκεί της πρεσβείας Αθηναίων – Σπαρτιατών, δε φαίνεται να αμβλύνεται.

Πάντως το ψήφισμα των Κερκυραίων υποδήλωνε συμπάθεια προς τους Κορινθίους και ήταν αποτέλεσμα της δραστηριότητας των αιχμαλώτων ολιγαρχικών.

Οι μηνύσεις και οι αντιμηνύσεις μεταξύ ολιγαρχικών και δημοκρατικών που επακολούθησαν, αποτελούν το έναυσμα νέων σφοδρότερων συγκρούσεων.

Στόχος των ολιγαρχικών ήταν ο Πειθίας ο οποίος αφού αθωώθηκε από την κατηγορία προδοσίας που του είχαν προσάψει, εισάγει σε δίκη κι αυτός με τη σειρά του τους αντιπάλους του από εκδικητική διάθεση.

Η μήνυση του Πειθία περιελάμβανε κατηγορίες κοινωνικο-οικονομικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν τις παράνομες μεθόδους πλουτισμού των γαιοκτημόνων με την ιερόσυλη εκμετάλλευση της κτηματικής περιουσίας δημοσίων ιδρυμάτων.

Το νοσηρό πολιτικό κλίμα στην Κέρκυρα: πόλωση κοινωνική και πολιτική, συκοφαντίες, μηνύσεις, ξένες επεμβάσεις και δολοφονία προοιωνίζουν τον ολέθριο εμφύλιο σπαραγμό που πλησιάζει.

Βιβλίο ΙΙΙ, Κεφ. 71

Παράγραφοι 1-2

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

- 1 Αφού λοιπόν έκαναν αυτό και αφού κάλεσαν σε συνέλευση τους Κερκυραίους (τους) είπαν ότι αυτά (δηλαδή ο φόνος των δημοκρατικών αρχηγών) ήταν ό,τι το καλύτερο και δεν επρόκειτο με κανένα τρόπο να υποδουλωθούν από τους Αθηναίους και στο εξής μένοντας ουδέτεροι κανέναν απ' τους δύο να μη δέχονται,
- 2 παρά μόνο (αν εμφανίζονταν) μ' ένα πλοίο, μεγαλύτερη όμως παρουσία πλοίων να τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να επικυρώσουν την πρότασή τους. Στέλνουν επίσης και στην Αθήνα πρέσβεις αμέσως για να εξηγήσουν για όσα έγιναν πως ήταν συμφέροντα (για τους Αθηναίους) και να πείσουν αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν καμία εχθρική ενέργεια για να μη συμβεί καμία αντίδραση.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια

- δράσαντες: μτχ. αορ. α', γένους αρσ., του ρημ. δράω –ῶ. Νεοελ.
Ομόρ. - παράγωγα: δράμα, δραστήριος, δραστικός,
δράση, δράστης...
- ἥκιστα: επίρρημα υπερθ. βαθμού. Θετικός: ὀλίγον Συγκριτ.
: ἥττον // μείον // ἔλαττον
Υπερθ. : ἥκιστα // ὀλίγιστα // ἐλάχιστα
- πλέον: αιτιατ. ενικού, γένους ουδ., συγκριτικού βαθμού, του επιθ.
πολύς. Θετ. : πολὺς // Συγκριτ: ὁ, ἡ πλείων, το πλέον
// Υπερθ: ὁ πλεῖστος –η –ον
- ἡγεῖσθαι: απαρέμφ. εν. του ρημ. ἡγέομαι –οὔμαι. Νεοελ.
Ομορ. - παράγωγα: ηγεμόνας, ηγεμονία, εισηγητής,
αφηγητής, διήγημα, αφήγημα, ηγέτης,,,
- ἐπικυρῶσαι: απαρεμφ. αορ. α' του ρημ. ἐπικυρόω –ῶ. Νεοελ.
Ομόρ. - παρ: επικύρωση, ἐγκυρος, ἀκυρος, κύρωση...
- πέμπουσι: ρήμα ενεστ., γ' πληθ. προσ. οριστικής, του ρημ. πέμπω.
Νεοελ. Ομόρ. - παράγωγα: πομπή, πομπός, εκπομπή,
παραπομπή, διαπόμπευση.
- πεπραγμένων: μτχ. παρακειμ., γένους ουδ., του ρημ. πράττ(σ)ομαι.
Νεοελ. Παράγωγα - Ομόρ. : πράγμα, πράξη,
ἀπρακτος, πολυπράγμων, πρακτικός, πράκτορας...
- διδάξοντας: μτχ. μέλλοντα, γένους αρσ., αιτ. πληθ., του ρημ.
διδάσκω. Νεοελ. Ομόρ. - παράγωγα: διδαχή, δίδαγμα,
διδασκαλία, δίδακτρα, αδίδακτος, αυτοδίδακτος...

- ξυνέφερε: ρήμα παρατ., γ' ενικ. πρόσ. οριστικής, του ρημ. συμφέρω
ή σύμφωνα με τη γλώσσα του Θουκ. ξυμφέρω
- πείσοντας: μτχ. μέλλοντα, γένους αρσ., αιτ. πτώσης πληθ., του
ρημ. πείθω. Νεοελ. Ομόρ. – παράγωγα: πειθώ,
πείσμα, πειστικός, εύπιστος...
- μηδέν: αιτ. ενικού, γένους ουδ., της αορ. αντωνυμ. μηδεῖς –δεμία –
δέν.
- πράσσειν: απαρέμφ. Ενεστώτα, ενεργ. φωνής του ρημ. πράσσω
(κατά τη γλώσσα του Θουκυδίδη) ή πράττω

Ερμηνευτικά σχόλια – Κεφ. 71, 1

Μετά το αιματηρό πραξικόπημα οι ολιγαρχικοί ασκώντας ψυχολογική πίεση και εκβιάζοντας τους Κερκυραίους, τους ανάγκασαν να επικυρώσουν το νέο ψήφισμα που καθόριζε την εξωτερική πολιτική του νησιού. Διακηρύσσουν την επάνοδο του καθεστώτος της ουδετερότητας καταργώντας έτσι την αμυντική συμφωνία με την Αθήνα και τονίζοντας στο λαό ότι αυτό είναι πιο συμφέρον γι' αυτόν καθώς δεν διακινδυνεύουν να υποδουλωθούν από τους Αθηναίους.

Επιπλέον ενεργούν με διπλωματική ευελιξία αφού στέλνουν πρέσβεις στην Αθήνα για να υποστηρίξουν ότι η τροπή που πήραν τα πράγματα δε ζημιώνει τους Αθηναίους και για να πείσουν τους συμπατριώτες τους που είχαν καταφύγει εκεί να μην υποκινήσουν καμία εχθρική ενέργεια.

Η απόφασή τους να στείλουν πρέσβεις στην Αθήνα δείχνει ότι δεν ήθελαν να εξαγριώσουν την τότε υπερδύναμη και θαλασσοκράτειρα, αλλά να την εξευμενίσουν.

Επίσης αυτή η ενέργειά τους ύστερα από το αιματηρό πραξικόπημα και τις αντιδημοκρατικές δραστηριότητές τους φανερώνει την υπέρμετρη αυτοπεποίθησή τους που πήγαζε από τη βεβαιότητα ότι έχουν στο πλευρό τους τη Σπάρτη και όλη την Πελοποννησιακή συμμαχία.

Αναμφισβήτητα το ολιγαρχικό πραξικόπημα έδιγε τα συμφέροντα της Αθήνας:

α) καταργούσε την αμυντική συμφωνία που αποτελούσε προστάδιο για την ένταξη του νησιού στην αθηναϊκή συμμαχία.

β) έπληγε καίρια τη βουλή και τη λαϊκή συνέλευση όπου υπερίσχυε η δημοκρατική και φιλοαθηναϊκή μερίδα.

γ) εξόντωσε τον πιο ένθερμο φίλο της Αθήνας – τον Πειθία – καθώς και άλλους δημοκρατικούς Κερκυραίους που ήταν αρχηγοί της φιλοαθηναϊκής παράταξης.

Παράγραφοι 1-3

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

- 1 Όταν λοιπόν ήρθαν (οι πρέσβεις στην Αθήνα), αφού συνέλαβαν
οι Αθηναίοι και τους πρέσβεις ως υποκινήτες στάσης και όσους
- 2 έπεισαν (οι πρέσβεις), (τους) συγκέντρωσαν για ασφάλεια στην
Αίγινα. Στο μεταξύ όμως, αφού ήρθε Κορινθιακό πλοίο και
- 3 Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, αυτοί από τους Κερκυραίους που είχαν
την εξουσία επιχειρούν επίθεση κατά των δημοκρατικών και τους
νίκησαν σε μάχη. Όταν νύχτωσε οι δημοκρατικοί καταφεύγουν
στην ακρόπολη και στα υψώματα της πόλης και αφού
συγκεντρώθηκαν εκεί, εγκαταστάθηκαν με ασφάλεια και
κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· και οι άλλοι (οι
ολιγαρχικοί) κατέλαβαν και την αγορά όπου ακριβώς
κατοικούσαν οι περισσότεροι απ' αυτούς και το γειτονικό της
λιμάνι που έβλεπε στην (απέναντι) στεριά.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια

- ἐλθόντων: μτχ. αορ. β', γένους αρσ., του ρημ. ἔρχομαι
- νεωτερίζοντας: μτχ. Ενεστ., γένους αρσ., αιτ. πληθ., κλίσεως γ', του ρημ. νεωτερίζω
- ξυλλαβόντες: μτχ. αορ. β', γένους αρσ., ονομ. πληθ., κλίσ. γ', του ρημ. συλλαμβάνω (κατά το Θουκ. ξυλλαμβάνω).
Νεοελ. Ομόρ. – παράγωγα του λαμβάνω: κατάληψη, σύλληψη, περίληψη, υπόληψη, πρόληψη, παραλαβή, παραλήπτης
- κατέθεντο: ρήμα αορ. β', γ' πληθ. προσ. οριστ. ἐγκλισης, μέσης φωνής του ρημ. κατατίθεμαι.
- ἔχοντες: μτχ. ενεστ, γένους αρσ., του ρημ. ἔχω. Νεοελ.
Παράγωγα - ομόρριζα: ἔξη, σχολεῖο, σχολή, σχέδιο, σχήμα, σχεδόν, ανοχή, ευεξία, ἐνοχος, κάτοχος...
- ξυλλεγεῖς: μτχ. παθ. αορ. β', γένους αρσ., ονομ. πτώσεως, μέσης φωνής, του ρήμ. συλ-λέγομαι (κατά το Θουκ. ξυλλέγομαι). Νεοελ. Ομόρ. – παράγωγα του λέγω: λέξη, λόγος, σύλλογος, κατάλογος, εκλεκτός, θεολόγος, ἀπόρρητος...
- ῥῥουν: ρήμα Παρατατικού, γ' πληθ. πρόσωπο, οριστ. ἐγκλιση, του ρήμ. οἰκέω –ῶ.
Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα: οἶκημα, κατοικήσιμος...
- τόν λιμένα: ουσ., γένους αρσ., αιτ. ενικού, του ονόμ: ὁ λιμήν –μένος.

Ερμηνευτικά σχόλια - Κεφ. 72

Οι πρέσβεις που έστειλαν στην Αθήνα οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί πέτυχαν την μεταστροφή μιας μερίδας δημοκρατικών φυγάδων είτε ασκώντας σ' αυτούς ψυχολογικό επηρεασμό, είτε διεγείροντας το πατριωτικό τους συναίσθημα, είτε εκμαυλίζοντάς τους με υποσχέσεις και δώρα.

Οι Αθηναίοι είχαν συμπεριφερθεί με φιλική διάθεση και γενναιοδωρία προς τους φυγάδες της Κέρκυρας όχι μόνο γιατί ανήκαν στη δημοκρατική και φιλοαθηναϊκή παράταξη, αλλά και γιατί ήθελαν να τους χρησιμοποιήσουν μελλοντικά ως έμπιστους ανθρώπους τους στην Κέρκυρα.

Αλλάζουν όμως οι Αθηναίοι τη στάση τους όταν μερικοί φυγάδες έδειξαν ότι συμμαρίζονται τις απόψεις των απεσταλμένων από την πατρίδα τους. Γι' αυτό τους συλλαμβάνουν και τους εκτοπίζουν στην Αίγινα.

Από την άλλη πλευρά η άφιξη της νέας πρεσβείας των Λακεδαιμονίων ενθάρρυνε πολύ τους ολιγαρχικούς, οι οποίοι αναμετρήθηκαν με τους δημοκρατικούς και τους νίκησαν.

Αξιοσημείωτο είναι ότι η σπαρτιατική αποστολή έφτασε στην Κέρκυρα ως άμεση αντίδραση στις ενέργειες των Αθηναίων. Επομένως οι κάτοικοι της Κέρκυρας διχασμένοι σε δύο αντίπαλα στρατόπεδα είναι έτοιμοι για αλληλοσπαραγμό. Όσο κι αν θέλει να αποδώσει κανείς τα αίτια της επικείμενης αδελφοκτονίας στην ξενική επέμβαση, η ευθύνη που βαρβαίνει και τις δύο πλευρές είναι τεράστια.

Βιβλίο ΙΙΙ, κεφ. 73

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

Και την επόμενη μέρα έκαναν μερικές μικροεπιθέσεις και έστειλαν εδώ και εκεί (ανθρώπους) στα χωράφια και οι δύο (παρατάξεις) προσκαλώντας και τους δούλους και υποσχόμενοι ελευθερία· και οι περισσότεροι από τους δούλους πήγαν σύμμαχοι των δημοκρατικών, ενώ οχτακόσιοι μισθοφόροι από τη στεριά (πήγαν) με το μέρος των άλλων.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια

- ήκροβόλισαντο: ρ. αορ. α', γ' πληθ. πρόσ. οριστ., του ρημ. ήκροβόλιζομαι
- παρακαλοῦντες: μτχ. εν., γένους αρσ., του ρημ. παρακαλέω -ῶ. Νεοελ. Ομόρ. – παράγ. του καλέω -ῶ: κλήση, ανάκληση, παράκληση, σύγκλητος, κάλεσμα, παρακάλια...
- ὑπισχνόμενοι: μτχ. Εν., γένους αρσ., του ρημ. ὑπισχνέομαι -οῦμαι. Νεοελ. Παράγ. – ομόρ. : υπόσχεση
- παρεγένετο: ρήμ. αορ. β', γ' ενικό πρόσωπο, έγκλιση ορ., φωνή μέση του ρημ. παραγίγνομαι. Νεοελ. Ομόρ. – Παράγ. του γίγνομαι: γενιά, γένος, γηγενής, γονιός, απόγονος, εγγονός, αγέννητος, προγενέστερος, ννήσιος...

Ερμηνευτικά σχόλια — Κεφ. 73

Οι δούλοι υπερέβαιναν το μισό του πληθυσμού της Κέρκυρας και απασχολούνταν κυρίως στους αγρούς, στη θάλασσα (ως κωπηλάτες πλοίων), ως τεχνίτες στα βιοτεχνικά εργαστήρια καθώς και στα ναυπηγεία.

Οι περισσότεροι από τους δούλους προσχώρησαν στους δημοκρατικούς για τους εξής λόγους:

- α) ένιωθαν μεγαλύτερη συμπάθεια προς τους δημοκρατικούς, γιατί καταπίεζονταν από τους ολιγαρχικούς που ήταν συνήθως πλούσιοι γαιοκτήμονες, έμποροι και πλοιοκτήτες.
- β) είχαν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στους δημοκρατικούς, αφού ένιωθαν κοινωνικά και ψυχικά πιο κοντά τους.
- γ) έβλεπαν πως οι δημοκρατικοί υπέστησαν άδικο βαρύτατο πλήγμα από τους ολιγαρχικούς.
- δ) διέβλεπαν πως η έκβαση της εμφύλιας διαμάχης θα είναι υπέρ των δημοκρατικών.

Θουκυδίδου Ιστορίαι . Βιβλίο 3, κεφ. 74 , §§1-3.

Μετάφραση :

§1. Κι αφού πέρασε μια μέρα, έγινε πάλι μάχη και νίκησαν οι δημοκρατικοί εξαιτίας της ισχύος των θέσεών τους και επειδή είχαν αριθμητική υπεροχή · εξάλλου τους βοήθησαν με τόλμη και οι γυναίκες τους χτυπώντας (τους ολιγαρχικούς) με τα κεραμίδια από τα σπίτια και υπομένοντας την αντάρα της μάχης, σε αντίθεση προς τη (γυναικεία) φύση τους. §2. Κι όταν έγινε η υποχώρηση αργά το απόγευμα, επειδή φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί μήπως οι δημοκρατικοί, αφού κάνουν επίθεση, καταλάβουν το ναύσταθμο με τον πρώτο αλλαγμό και τους σκοτώσουν, έβαλαν φωτιά στα σπίτια, που ήταν γύρω στην αγορά, και στις «πολυκατοικίες», για να μην έχουν οι δημοκρατικοί δρόμο προσέγγισης, χωρίς να λογαριάζουν ούτε δικό τους ούτε ξένο σπίτι, ώστε και πολλά πράγματα εμπόρων κάηκαν εντελώς και η πόλη κινδύνεψε να καταστραφεί στο σύνολό της, αν φυσούσε άνεμος τη φωτιά με κατεύθυνση προς αυτήν (δηλ. την πόλη). §3. Και αυτοί, αφού σταμάτησαν τη μάχη, καθώς και τα δύο στρατόπεδα απείχαν από πολεμικές ενέργειες, τη νύχτα βρίσκονταν σε επιφυλακή · και το κορινθιακό πλοίο, όταν είχαν επικρατήσει οι δημοκρατικοί, ανοίγόταν με προφυλάξεις στο ανοιχτό πέλαγος, και περισσότεροι από τους μισθοφόρους διαφεύγοντας την προσοχή πέρασαν στην απέναντι στεριά.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια – Κεφ. 74

- διαλιπούσης: μτχ. αορ. β', γένους 3ηλ, γεν. ενικού, κλίσ. β', του ρημ. διαλείπω.
Νεοελ. Παράγωγα – ομόρριζα του λείπω: έλλειψη, έλλειμα, ελλιπής, λοιπός, διάλειμμα, λείψανο, αδιάλειπτος, λειψυδρία
- νικᾶ: ρήμα ενεστ., γ' ενικό πρόσωπο, έγκλιση οριστ., του ρημ. νικάω –ῶ. Νεοελ. Παράγωγα – ομόρριζα του νικῶ: νίκη, νικητής, νικηφόρος, ακατανίκητος
- ίσχύι: ουσ., γένους 3ηλ., δοτικής ενικού, κλίσεως γ', του ον. ή ισχύς –υος
- πλήθει: ουσ., γένους ουδ., δοτ. ενικού, κλίσεως γ', του ονόμ. τό πλήθος –ους.
- προέχων: μτχ. Ενεστ., γένους αρσ., αιτιατ. ενικού, κλίσεως γ', του ρημ. προέχω < προέχων > κράση
- γυναῖκες: ανώμαλο ουσιαστικό, γένους 3ηλ, ονομ.πληθ., του ονόμ. ή γυνή, τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τήν γυναῖκα, ῶ γῦναι // οί γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξί(ν), τάς γυναῖκας, ῶ γυναῖκες.
- ξυνεπελάβοντο: ρήμα αορ. β', γ'πληθ. πρόσωπο, έγκλισης οριστικής, του ρημ. συν-επι-λαμβάνομαι (κατά το Θουκ. ξυνεπιλαμβάνομαι)
- βάλλουσαι: μτχ. Ενεστώτα, γένους 3ηλ, ονομ. πληθ., ενεργ. φωνής, του ρημ. βάλλω. Νεοελλ. Ομόρριζα – παράγ.

: βελόνα, βέλος, βόλος, εμβόλιον, επιβολή, διαβολή, μεταβολή, βλήμα, αδιάβλητος...

- φύσιν: ουσ., γένους θηλ, αιτ. ενικού, γ' κλίσεως, του ονόμ. ή φύσις -σεως
- γενομένης: μτχ. αορ. β', γένους θηλ., ενικού αριθμού, πτώσεως γενικής του ρημ. γίγνομαι
- δείσαντες: μτχ. αορ. α', γένους αρσ., ονομ. πληθ., του ρημ. δαίδω, το οποίο είναι ποιητικό και μη εύχρηστο. Αντί αυτού χρησιμοποιείται ο παρακείμενος με σημασία Ενεστώτα
 ▮ δέδοικα ή δέδια = φοβάμαι. Νεοελ. Ομόρ. - παράγωγα: δέος, δεινός, δειλός, δεινότητα...
- ἐπελθών: μτχ. αορ. β' του ρημ. ἐπέρχομαι. Νεοελ. Ομόρ. - παράγωγα του ἔρχομαι: 1) από θέμα ἔρχ- ερχομός, 2) από θέμα ἐλεύθ (ισχ.) και ἐλύθ (ασθ.): ἐλεύθερος, συνέλευση, προσέλευση, προσηλυτίζω 3) από θέμα εἰ/ι: εισιτήριο, ισθμός, προσιτός...
- κατεκαύθη: ρήμ. παθ. αορ. α', γ' ενικ. πρόσ. οριστικής, του ρημ. κατακαίωμαι ή κατακάωμαι. Νεοελ. Ομόρ. - παράγωγα του καίω: καύση, ἔγκαυμα, καυστικός, καυστήρας, καυτηριάζω, διακαής, πυρκαγιά...
- παυσάμενοι: μτχ. αορ. α' του ρημ. παύομαι. Νεοελ. Ομόρ. - παράγωγα: παύση, ανάπαυση, παύλα, ανάπαυλα...
- ἐκάτεροι: ονομ. πληθ. της αόρ. επιμεριστικής αντωνυμίας ἐκάτερος -ρα -ρον.
- ὑπεξανήγετο: ρήμ. παρατατικού, γ' ενικό προσ. του ρημ. ὑπ-εξ-ανάγομαι. Νεοελ. Παράγ. - ομόρ. του ἄγω: αγωγή,

διαγωγή, παραγωγή, αγωγός, παιδαγωγός,
στρατηγός, χορηγός, ξεναγός...

- λαθόντες: μτχ. αορ. β' του ρημ. λανθάνω = διαφεύγω την προσχοή κάποιου. Νεοελ. Παράγ. - ομόρ. : λάθος, λήθη, λησμονιά, αλάθητος, λαθραίος, λαθραία, λησμοσύνη, λησμονιά, αλήθεια.
- διεκομίσθησαν: ρήμα παθ. αορ. α' του ρημ. διακομίζομαι. Νεοελ. Παράγ. - ομόρ. του ρημ. κομίζω / ομαι: κόμιστρο, ανακομιδή, συγκομιδή.

Ερμηνευτικά σχόλια

Μετά από την κρυφή αποχώρηση του κορινθιακού πλοίου και την εγκατάλειψή τους από τους πολιτικούς και στρατιωτικούς τους συμπαραστάτες και καθοδηγητές, οι Κερκυραίοι υφίστανται αναπότρεπτα πλήρη κάμψη του ηθικού τους και πτώση του φρονήματός τους.

Οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι είχαν βαρύτατα πλήξει με δόλιο τρόπο τους πολιτικούς αντιπάλους τους και τους δημοκρατικούς δεσμούς της πόλης και το χειρότερο είχαν βάψει τα χέρια τους με αίμα· η τιμωρία και η εκδίκηση σ' αυτές τις περιπτώσεις ακολουθεί κατά κανόνα δριμύτερη.

Τώρα λοιπόν που έχουν εγκαταλειφθεί από τους υποστηρικτές τους βρίσκονται σε απόγνωση.

Η θέση τους πράγματι είναι δραματική.

Βιβλίο ΙΙΙ, Κεφ. 75

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

Παράγραφοι 1-3

- 1 Και την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιός του Διειτρέφη, στρατηγός των Αθηναίων καταφθάνει από τη Ναύπακτο σε βοήθεια με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους οπλίτες Μεσσηνίους· και διαπραγματευόταν μια συμφωνία και πείθει (αυτούς) ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν δέκα άντρες, τους πρωταίτιους, οι οποίοι εξάλλου δεν έμειναν έκτοτε εκεί (στην Κέρκυρα) και οι άλλοι να παραμείνουν (στο νησί) αφού υπογράψουν συνθήκες μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, με τον
- 2 όσο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους. Και εκείνος, αφού έκανε αυτά ήταν έτοιμος να αποπλεύσει· οι αρχηγοί τότε των δημοκρατικών τον πείθουν ν' αφήσει σ' αυτούς πέντε πλοία από τα δικά του, για να είναι σε πιο μειονεκτική θέση οι αντίπαλοι αν εκδηλωνόταν κίνημα, και (υπόσχονται) ότι οι ίδιοι θα στείλουν μαζί του ισάριθμα πλοία, αφού τα επανδρώσουν με δικά τους
- 3 πληρώματα. Και εκείνος τότε συμφώνησε, αυτοί όμως στρατολογούσαν (άντρες) για τα πλοία τους εχθρούς. Επειδή όμως φοβήθηκαν εκείνοι (οι ολιγαρχικοί) μήπως τους στείλουν στην Αθήνα, κάθονται ικέτες στο ναό των Διοσκούρων.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια

- βοηθῶν: μτχ. ενεστ., αρσ. γένους, ονομ. ενικού, κλίσεως β', του ρημ. βοηθέω –ῶ.
Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα: βοήθεια, βοήθημα, βοηθητικός, αβοήθητος...
- ξύμβασιν: αιτ. ενικού, γένους θηλ, κλίσ. γ', του ουσ. η σύμβασις –σεως, κατά το Θουκυδίδη ή ξύμβασις –έως.
- ξυγχωρῆσαι: απρ. αορ. α' του ρημ. ξυγχωρέω –ῶ. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα : συγχώρεση, ασυγχώρητος, υποχώρηση, παραχώρηση, αναχώρηση...
- αἰτιωτάτους: αιτ. πληθ., γένους αρσ., βαθμού υπερθ., κλίσ β', του επιθ. ὁ αἴτιος, ή αἰτία, τό αἴτιον.
Θετικός: αἴτιος // Συγκριτ.: αἰτιώτερος // Υπερθ. : αἰτιώτατος
- οἰκεῖν: απαρέμφ. Ενεστ., ενεργ. φωνής, του ρημ. οἰκέω –ῶ. Νεοελ. Ομόρρ. - παράγωγα: οἴκηση, διοίκηση, οἴκημα, κατοίκηση...
- καταλιπεῖν: απρ. αορ. β', ενεργ. φωνής του ρημ. καταλείπω
- ῥῆσον: επιρ. συγκριτ. βαθμού του επιθ. μικρός
- κινήσει: δοτ. ενικού, γένους θηλ, κλίσ. γ', του ουσ. η κίνησις –σεως.
- πληρώσαντες: μτχ. αορ. α', γένους αρσ., κλίσ. γ', του ρημ. πληρώω –ῶ. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα: πλήρωμα, εκπλήρωση, πληρωμή, απλήρωτος.

Ο Νικόστρατος τηρεί διαλλακτική στάση — απόρροια όχι τόσο του μετριοπαδούς χαρακτήρα του αλλά διπλωματικής ευελιξίας· ο Αθηναίος στρατηγός ήξερε ότι το συμφέρον της Αθήνας υπαγόρευε την επικράτηση ηρεμίας στο νησί, για να μπορέσει να γίνει αποδεκτή η σύναψη μίας πλήρους συμμαχίας με την Κέρκυρα.

Τα γεγονότα που ακολούθησαν διέψευσαν τις ελπίδες του Νικόστρατου καθώς το κοινωνικό και πολιτικό ρήγμα στην Κέρκυρα ήταν αγεφύρωτο.

Οι δημοκρατικοί πίστευαν ότι η παρουσία αθηναϊκών πλοίων στην Κέρκυρα θα αποξάρρυνε κάθε αντίδραση των ολιγαρχικών.

Ο στόχος των δημοκρατικών για την αμοιβαία ανταλλαγή πλοίων ήταν προφανής: αφενός να απαλλαγούν από ένα σημαντικό αριθμό ολιγαρχικών και αφετέρου να παραμένουν αυτοί στον αθηναϊκό στόλο προς αποξάρρυνση αντιδραστικών κινήσεων εκ μέρους των ομοφρόνων τους.

Μετάφραση αρχαίου κειμένου - Κεφ. 75

Παράγραφοι 4-5

- 4 Και ο Νικόστρατος προσπαθούσε και να τους σηνκώνει (από εκεί)
και να τους εγκαρδιώνει. Καθώς όμως δεν τους έπειθε, οι
δημοκρατικοί αφού οπλίστηκαν γι' αυτόν το λόγο, επειδή τάχα
αυτοί (δηλαδή οι ολιγαρχικοί) δεν είχαν καθόλου καλούς σκοπούς
στο μυαλό τους με τη δυσπιστία τους να μην θέλουν ν'
αποπλεύσουν μαζί (με το Νικόστρατο), πήραν από τα σπίτια
(των εχθρών) τα όπλα τους και, αν δεν τους είχε εμποδίσει ο
Νικόστρατος θα σκότωναν μερικούς απ' αυτούς που κατά τύχη
5 συνάντησαν. Καθώς λοιπόν έβλεπαν οι άλλοι αυτά που γίνονταν,
κάθονται ικέτες στο ναό της Ήρας και γίνονται όχι λιγότεροι
από τετρακόσιους. Οι δημοκρατικοί τότε επειδή φοβήθηκαν
μήπως προβούν σε κάποια ανατρεπτική ενέργεια τους σηνκώνουν
από εκεί, αφού τους έπεισαν και τους μεταφέρουν στο νησί
μπροστά από το ναό της Ήρας και εκεί στέλνονταν σ' αυτούς τα
αναγκαία τρόφιμα.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια

- δείσαντες: μτχ. αορ. α', αρσ. γένους, ονομ. πληθ., κλίσ. γ', του ρημ. δέδοικα και δέδια
- ἀποπεμφθῶσι: υποτακτική παθ. αορ. α', γ' πληθ. προσώπου, του ρημ. ἀποπέμπομαι. Νεοελληνικά ομόρριζα - παράγωγα: πομπή, πομπός, εκπομπή, παραπομπή, διαπόμπευση...
- ἀνίστη: ρήμα παρατατικού, γ' ενικού προσώπου, του ρημ. ἀνίστημι. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα του ἵστημι: στάση, στήσιμο, απόσταση, άστατο, σταθμός, στάθμη, ασταδής, ανάστημα...
- παρεμυθεῖτο: γ' ενικ. προσ. παρατ., έγκλ. οριστ., μέσης φωνής του ρημ. παραμυθέομαι - οὔμαι
- όπλισθεῖς: μτχ. παθ. αορ. α' του ρημ. όπλίζομαι
- προφάσει: δοτ. ενικού, γένους, θηλ, κλίσ. γ', του ουσ. ή πρόφασις - σεως
- ύγιές: αιτ. ενικού, γένους ουδ., κλίσ. γ' του επιθ. ό, ή ύγιής, το ύγιές
- διανοουμένων: μτχ. ενεστ., γένους αρσ., γεν. πληθ., του ρημ. διανοέομαι -οὔμαι. Νεοελ. Ομόρριζα - παράγωγα του ρημ. νοέω -ω: νόηση, παρανόηση, ανόητος, διάνοια...
- ελάχιστους: ονομ. πληθ., γένους αρσ., βαθμού συγκριτ., του επιθ. μικρός. Θετικός: μικρός // Συγκριτ.: έλαττ(σσ)ον // Υπερθ.: ελάχιστος
- νεωτερίσωσιν: γ' πληθ. αορ. α', εγκλ. υποτ., του ρημ. νεωτερίζω

- διακομίζει: γ' ενικό πρόσ. Ενεστώτα, εγκλ. οριστ. του ρημ. διακομίζω. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα: κόμιστρο, κομιστής, συγκομιδή, προσκομιδή, ανακομιδή, διαμετακομιστικός

Ερμηνευτικά σχόλια - Κεφ. 75

Ήταν φυσικό να τρέφουν οι ολιγαρχικοί δυσπιστία και καψυποψία για τις προθέσεις των αντιπάλων τους, αλλά και για τη μεταχείριση των Αθηναίων που ήθελαν να τιμωρήσουν τους Κερκυραίους ολιγαρχικούς.

Η άρνηση των ολιγαρχικών να σηκωθούν από το ιερό και να επιβιβαστούν στα πλοία ήταν εξοργιστική για τους δημοκρατικούς.

Η παρέμβαση του Νικόστρατου υπήρξε σωτήρια για έναν αριθμό ολιγαρχικών.

Η συμπεριφορά του στρατηγού ρυθμίζεται όχι μόνο από το συμφέρον της πατρίδας του που ήθελε βέβαια την Κέρκυρα στη συμμαχία της με το λαό της συμφιλιωμένο, αλλά και από το γεγονός ότι ο ίδιος δεν ήταν αναμειγμένος στα πολιτικά πάθη των Κερκυραίων.

Επομένως η στάση του απέναντι στους ολιγαρχικούς ικέτες είναι φιλάνθρωπη καθώς προσπαθεί να τους σηκώσει από εκεί και να τους δώσει θάρρος, αλλά αποτελεί και ένα σκόπιμο διπλωματικό ελιγμό που αποσκοπεί στην άμβλυνση της πολιτικής κρίσης και στην αποκατάσταση της συμφιλίωσης και ηρεμίας στο νησί.

Βιβλίο ΙΙΙ, κεφ. 76

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

Ενώ λοιπόν η διαμάχη βρισκόταν σ' αυτό το σημείο την τέταρτη ή πέμπτη μέρα ύστερα από τη μεταφορά των ανδρών στο νησί, καταφθάνουν (στην Κέρκυρα) τα πλοία των Πελοποννησίων από την Κυλλήνη, πενήντα τρία (στον αριθμό) που ήταν αγκυροβολημένα (εκεί) μετά την επιστροφή τους από την Ιωνία· και επικεφαλής τους ήταν ο Αλκίδα, που ήταν βέβαια και πρωτύτερα, και ως σύμβουλός του επέβαινε ο Βρασίδα. Και αφού αγκυροβόλησαν στα Σύβοτα, λιμάνι της ηπειρωτικής χώρας, μόλις ξημέρωσε έπλεαν εναντίον της Κέρκυρας.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια

- στάσεως: γεν. ενικού, γένους θηλ., κλίσι. γ', του ουσ. ή στάσις – σεως
- πλοῦν: δευτερόκλιτο συνηρημένο ουσ., γένους αρσ., αιτ. ενικού, του ονόμ. ὁ πλοῦς, τοῦ πλοῦ, τῷ πλῶ, τόν πλοῦν, ὦ πλοῦ // οἱ πλοῖ, τῶν πλῶν, τοῖς πλοῖς, τούς πλοῦς, ὦ πλοῖ.
- ἤρχε: γ' ενικ. προσ. παρατ. του ρημ. ἄρχω. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα: αρχή, αρχαίος, αρκτικός, αρχικός, ναύαρχος, υπαρκτός, ύπαρξη, έναρξη κ.α.

Ερμηνευτικά σχόλια - κεφ. 76

Χρειάστηκαν μερικές μέρες μέχρις ότου οι Πελοποννήσιοι πληροφορηθούν τα γεγονότα που είχαν διαδραματιστεί στην Κέρκυρα.

Καθώς μαθαίνουμε από το Θουκυδίδη σαράντα πελοποννησιακά πλοία είχαν σπεύσει να βοηθήσουν τους Λεσβίους, στην αποστασία της Μυτιλήνης.

Η αποστολή αυτή όμως είχε άδοξο τέλος και τα πλοία αυτά ύστερα από περιπετειώδες ταξίδι έφτασαν στην Κυλλήνη, όπου ήταν το ορμητήριο των Λακεδαιμονίων για τις επιχειρήσεις τους στον Κορινθιακό κόλπο και το Ιόνιο.

Εκεί ενώθηκαν με δεκατρία συμμαχικά πλοία που είχαν αρχηγό το Βρασίδα, ο οποίος είχε σταλεί ως σύμβουλος του Αλκίδα.

Τα πλοία αυτά βρίσκονται μπροστά στην Κέρκυρα, για να υπερασπιστούν στη ζωτική εκείνη περιοχή τα συμφέροντα της Σπάρτης.

Ο πιθανότερος λόγος της στάθμευσης του Πελοποννησιακού στόλου ήταν η νύχτα ή ίσως η κακοκαιρία.

Αξιοσημείωτο είναι ότι τα Σύβοτα εδώ αναφέρονται ως λιμάνι της Ηπείρου, ενώ αλλού γίνεται λόγος για νησιά.

Στην πραγματικότητα πρόκειται για δύο νησιά, το Μαύρο όρος ή Σύβοτα δυτικά και ο Άγιος Νικόλαος ανατολικά.

Βιβλίο ΙΙΙ, κεφ. 77

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

- 1 Εκείνοι τότε (δηλαδή οι δημοκρατικοί της Κέρκυρας) εξαιτίας της μεγάλης τους σύγχυσης και επειδή φοβούνταν και όσα συνέβαιναν στην πόλη και τη ναυτική επίθεση, άρχισαν να ετοιμάζουν αμέσως εξήντα πλοία και όσα κάθε φορά επάνδρωναν τα έστελναν κατά των εχθρών (δηλαδή των Πελοποννησίων), αν και τους συμβούλευαν οι Αθηναίοι να αφήσουν αυτούς (δηλαδή τους
- 2 Αθηναίους) να εκπλεύσουν πρώτοι και αργότερα να ακολουθήσουν εκείνοι με όλα τα πλοία μαζί. Και όταν τα πλοία τους βρίσκονταν κοντά στους εχθρούς διάσπαρτα εδώ κι εκεί, δύο λιποτάκτησαν αμέσως, ενώ σε άλλα τα πληρώματα συγκρούονταν μεταξύ τους
- 3 και δεν υπήρχε καμμία τάξη σ' αυτά που γίνονταν. Οι Πελοποννήσιοι τότε όταν είδαν την αναταραχή, παρατάχτηκαν εναντίον των δώδεκα πλοίων των Αθηναίων, μεταξύ των οποίων τα δύο ήταν η Σαλαμινία και η Πάραλος.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια

- πεφοβημένοι: μτχ. παρακειμ., γένους αρσ., του ρημ. φοβέομαι – οὔμαι. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα: φόβος, φόβητρο, εκφοβισμός...
- ἐπίπλουν: δευτερόκλιτο συνηρημένο ουσιαστικό, αρσ. γένους, αιτ. ενικού, του ονόμ. ὁ ἐπίπλους.
- πληρουμένας: μτχ. ενεστ., θηλ. γένους, αιτ. πληθ., του ρημ. πληρόομαι – οὔμαι
- ἐξέπεμπον: γ' πληθ. προσ. παρατατικού, ἐγκλ. οριστ., του ρημ. ἐκπέμπω
- ἑᾶσαι: απαρέμφ. αορ. α', ενεργ. φωνής, του ρημ. ἑάω – ὦ
- ἐπιγενέσθαι: απαρέμφ. αορ. β', μέσης φωνής του ρημ. ἐπιγίγνομαι
- σποράδες: ονομ. πληθ., γένους θηλ., του τριτόκλιτου επιθέτου ὁ, ἡ σποράς // τοῦ, τῆς σποράδος
- ἡὺτομόλησαν: γ' πληθ. πρόσ., χρόνου αορ. α', του ρημ. αὐτομολέω – ὦ = λιποτακτώ
- ἰδόντες: μτχ. αορ. β', ονομ. πληθ., κλίσ. γ', του ρημ. ὁράω – ὦ
- ἐτάξαντο: γ' πληθ. προσ., αορ. α', του ρημ. τάττομαι ἢ τάσσομαι (σύμφωνα με το Θουκυδίδη). Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα: τάξη, ταξίδι, τακτικός, τάγμα, τάμα, νομοταγής...

Ερμηνευτικά σχόλια - Κεφ. 77

Το γεγονός ότι οι Κερκυραίοι αδυνατούσαν να επανδρώσουν και να κινητοποιήσουν τη ναυτική τους δύναμη υποδήλωνε ότι βρίσκονταν σε αποδιοργάνωση και ότι είχαν καταληφθεί από σύγχυση, πανικό και φόβο.

Εξαιτίας αυτής της κατάστασης αναπόφευκτα έκαναν σοβαρά λάθη τακτικής:

- α) απέρριψαν την πρόταση των Αθηναίων, ν' αφήσουν αυτούς να πορευθούν μπροστά και ύστερα ν' ακολουθήσουν μόλις ετοιμαστούν όλα μαζί τα κερκυραϊκά πλοία.
- β) έστειλαν κατά του εχθρού όσα πλοία κάθε φορά ετοιμάζονταν, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τον κατακερματισμό και τη διασπορά του στόλου.
- γ) επάνδρωναν μερικά πλοία αναμειγνύοντας δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς στα πληρώματά τους, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα, άλλα από αυτά να αυτομολήσουν και σ' άλλα να γίνουν συγκρούσεις μεταξύ των μαχητών που είχαν επιβιβαστεί.

Τα λάθη αυτά είχαν ως συνέπεια να παραλύσει η τάξη, η πειθαρχία και ο συντονισμός της δράσης, να καμφθεί το φρόνημα των ανδρών και να μειωθεί η μαχητική ικανότητα του στόλου.

Βιβλίο ΙΙΙ, Κεφ. 78

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

- 1 Και οι Κερκυραίοι, επειδή έκαναν επιθέσεις άτακτα και με λίγα πλοία, δεινοπαθούσαν από την πλευρά τους· οι Αθηναίοι εξάλλου επειδή φοβούνται το μεγαλύτερο αριθμό (των εχθρικών πλοίων) και την περικύκλωση, δεν έκαναν επίθεση στα παραταγμένα εναντίον τους πλοία ούτε στο σύνολό τους ούτε στο μέσο τους, αλλά αφού επιτέθηκαν σε μία πτέρυγα βυθίζουν ένα πλοίο. Και μετά απ' αυτά καθώς εκείνοι (δηλαδή οι Πελοποννήσιοι)
- 2 παρατάχθηκαν κυκλικά, έπλεαν γύρω γύρω και προσπαθούσαν να προκαλέσουν σύγχυση. Καθώς όμως το αντιλήφθηκαν (αυτό) όσοι βρίσκονταν κοντά στους Κερκυραίους και επειδή φοβήθηκαν μήπως γίνει ακριβώς αυτό που συνέβη στην Ναύπακτο, σπεύδουν να βοηθήσουν και αφού μαζεύτηκαν όλα μαζί τα πλοία, έκαναν την
- 3 ίδια στιγμή επίθεση εναντίον των Αθηναίων. Εκείνοι τότε άρχισαν πια να υποχωρούν κωπηλατώντας προς τα πίσω και συνάμα ήθελαν να προλάβουν τα κερκυραϊκά πλοία να καταφύγουν (στο λιμάνι) στο μεγαλύτερο δυνατό αριθμό καθώς αυτοί υποχωρούσαν αργά και οι εχθροί είχαν ταχθεί εναντίον τους. Η ναυμαχία λοιπόν αφού είχε τέτοια εξέλιξη, τελείωσε με τη δύση του ηλίου.

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

- 1 Και οι Κερκυραίοι, επειδή έκαναν επιθέσεις άτακτα και με λίγα πλοία, δεινοπαθούσαν από την πλευρά τους· οι Αθηναίοι εξάλλου επειδή φοβούνταν το μεγαλύτερο αριθμό (των εχθρικών πλοίων)
- 2 και την περικύκλωση, δεν έκαναν επίθεση στα παραταγμένα εναντίον τους πλοία ούτε στο σύνολό τους ούτε στο μέσο τους, αλλά αφού επιτέθηκαν σε μία πτέρυγα βυθίζουν ένα πλοίο. Και μετά απ' αυτά καθώς εκείνοι (δηλαδή οι Πελοποννήσιοι)
- 3 παρατάχθηκαν κυκλικά, έπλεαν γύρω γύρω και προσπαθούσαν να προκαλέσουν σύγχυση. Καθώς όμως το αντιλήφθηκαν (αυτό) όσοι βρίσκονταν κοντά στους Κερκυραίους και επειδή φοβήθηκαν μήπως γίνει ακριβώς αυτό που συνέβη στην Ναύπακτο, σπεύδουν να βοηθήσουν και αφού μαζεύτηκαν όλα μαζί τα πλοία, έκαναν την ίδια στιγμή επίθεση εναντίον των Αθηναίων. Εκείνοι τότε άρχισαν πια να υποχωρούν κωπηλατώντας προς τα πίσω και σνάμα ήθελαν να προλάβουν τα κερκυραϊκά πλοία να καταφύγουν (στο λιμάνι) στο μεγαλύτερο δυνατό αριθμό καθώς αυτοί υποχωρούσαν αργά και οι εχθροί είχαν ταχθεί εναντίον τους. Η ναυμαχία λοιπόν αφού είχε τέτοια εξέλιξη, τελείωσε με τη δύση του ηλίου.

Γραμματικά – Λεξιλογικά σχόλια

- κακῶς: επίρημα θετικού βαθμού του επιθέτου κακός.

Παραθετικά επιρ. : κακῶς – κάκιον – κάκιστα
- χειρόν – χείριστα

- προσπίπτοντες: μτχ. Ενεστ., αρσ. γένους, πληθ. αριθμ. γ' κλίσ. του ρημ. προσ – πίπτω. Νεοελ. Παράγωγα – ομόρριζα του ρημ. πίπτω: πτώση, πέσιμο, πέφτω, ξεπέφτω, πτώμα, σύμπτωση...

- ἐταλαιπύρουν: γ' πληθ. πρόσ. Παρατ., του ρημ. ταλαιπωρέω – ὦ

- φοβούμενοι: μτχ. ενεστ., αρσ. γένους, κλίσ. β', του ρημ. φοβέομαι – οὔμαι

- περικύκλωσιν: ουσιαστικό, γένους θηλ., αιτ. ενικού, κλίσ. γ', του ονόματος ή περικύκλωσις –σεως

- ἐαυτούς: αιτ. πληθ., αρσ. γένους, της αυτοπαθητικής αντωνυμίας γ' προσ.

- προσβαλόντες: μτχ. αορ. β', αρσ. γέν., γ' κλίσ., του ρημ. προσβάλλω. Νεοελ. Παράγωγα – ομόρριζα του ρημ. βάλλω: βολή, βολίδα, από-βλητος, δια-βλητός, διά-βολος, εμ-βολή, προ-βολέας, βλήμα...

- κέρας: ουσ., ουδ. γένους, αιτ. ενικού, κλίσ. γ', του ονόμ. τό κέρας (τό κέρας, τοῦ κέρως και κέρατος, τῷ κέρα, και κέρατι, τό κέρας, ὦ κέρας // τά κέρα και κέρατα, τῶν κερῶν και κεράτων, τοῖς κέρασι(ν), τά κέρα και κέρατα, ὦ κέρα και κέρατα).

- ἐπειρῶντο: γ' πληθ., χρόνου παρατ., του ρημ. πειράομαι -ῶμαι.
Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα: πείραμα, πειρασμός,
 πειραχτήρι...
- θορυβεῖν: απαρέμφ. ενεστ., ενεργ. φωνής του ρήμ. θορυβέω -ω
- ἐπίπλουν: αιτ. ενικού, αρσ. γένους, του συνηρημένου ονόματος β'
 κλίσης ὁ ἐπίπλους, -πλου, -πλω -πλουν -πλου // οἱ ἐπίπλοι,
 -πλων, -πλοις, πλους, πλοι.
- ὑπεχώρουν: γ' πληθ. παρατατικού του ρήμ. υποχωρέω -ῶ. Νεοελ.
Παράγωγα -ομόρριζα του ρήμ. χωρέω -ῶ: συγχώρηση,
 υποχώρηση, αναχώρηση, παραχώρηση
- γενομένη: μτχ. αορ. β', γέν. θηλ., του ρημ. γίγνομαι

Ερμηνευτικά σχόλια – Κεφ. 78

Οι Αθηναίοι ακολούθησαν την τακτική της βραδείας υποχώρησης και στόχος αυτής ήταν να κάνουν τους Πελοποννησίους να καταδιώξουν τα καράβια των Αθηναίων – αφού έπλεαν αργά και τους έδιναν την ελπίδα ότι μπορούσαν να τα φτάσουν – και έτσι να μη στραφούν εναντίον των Κερκυραίων που κωπηλατούσαν πανικόβλητοι προς το λιμάνι τους.

Πρέπει πράγματι να εξαρθεί εδώ το κατόρθωμα του Νικόστρατου και η συμπεριφορά του προς τον αποδιοργανωμένο κερκυραϊκό στόλο.

Αφενός ο Νικόστρατος κατόρθωσε να αντιμετωπίσει με τα δώδεκα πλοία του τον τετραπλάσιο στόλο των Πελοποννησίων, αφετέρου να αποτρέψει σχεδιασμένη απόβαση των Σπαρτιατών στο νησί, που θα είχε οδυνηρές συνέπειες τόσο για τους Κερκυραίους δημοκρατικούς, όσο και για τα αθηναϊκά συμφέροντα.

Το κατόρθωμα αυτό δείχνει την προσωπική ικανότητα, την ψυχραιμία και τη μεγάλη του εμπειρία στον κατά θάλασσα πόλεμο.

Βιβλίο ΙΙΙ, Κεφ. 79

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

- 1 Και οι Κερκυραίοι, επειδή άρχισαν να φοβούνται μήπως, αφού
πλεύσουν οι εχθροί εναντίον της πόλης τους ως νικητές (στη
ναυμαχία) ή πάρουν πίσω τους εκεί αιχμαλώτους ή και κάποια
άλλη εχθρική ενέργεια επιχειρήσουν, τους αιχμαλώτους από το
νησί τους μετέφεραν πίσω στο ναό της Ήρας και φρουρούσαν την
2 πόλη τους. Εκείνοι όμως (δηλαδή οι Πελοποννήσιοι) αν και ήταν
νικητές στη ναυμαχία δεν τόλμησαν να πλεύσουν εναντίον της
πόλης, αλλά έχοντας δεκατρία πλοία (αιχμάλωτα) των
Κερκυραίων αναχώρησαν προς την ηπειρωτική χώρα απ' όπου
3 ακριβώς ξεκίνησαν. Και την επόμενη μέρα δεν έπλεαν καθόλου
περισσότερο εναντίον της πόλης, αν και βρίσκονταν (οι
Κερκυραίοι) σε μεγάλη σύγχυση και φόβο και, καθώς λέγεται,
αν και παρακινούσε (για επίθεση) ο Βρασίδας τον Αλκίδα, χωρίς
όμως να έχει ίση ψήφο· αφού αποβιβάστηκαν όμως στη
Λευκίμμη, το ακρωτήριο, λεηλατούσαν τα χωράφια.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια

- δείσαντες: μτχ. αορ. α', αρσ. γένους, του ρημ. δέδοικα / δέδια = φοβάμαι
- ἀναλάβωσιν: ρ. αορ. β', γ' πληθ. πρόσ., έγκλ. υποτακτικής, ενεργ. φωνής, του ρημ. ἀναλαμβάνω
- νεωτερίσωσι: γ' πληθ. πρόσ. αορ. α', έγκλ. υποτακτικής, του ρημ. νεωτερίζω
- ἐφύλασσον: γ' πληθ. πρόσ., χρόνου παρατατ., του ρήμ. φυλάττω ή κατά το Θουκ. φυλάσσω.
Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα: φύλαγμα, φύλαξη, φυλαχτό, φυλακή, αφύλακτος...
- ἐτόλμησαν: γ' πληθ. αορ. α', του ρήμ. τολμάω -ω̃. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα: τόλμη, τολμηρός, τόλμημα...
- ἀνηγάγοντο: γ' πληθ. πρόσ. αορ. β', του ρημ. ἀνάγομαι. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα του ρ. ἄγω: αγωγή, αγωγός, αγώνας, αγέλη, άμαξα, άξιος, άξονας, λοχαγός...
- παραινοῦντος: μτχ. ενεστ., αρσ. γένους, γεν. πτώσεως, του ρ. παραινέω -ω̃ = προτρέπω
- ἀποβάντες: μτχ. αορ. β', του ρημ. ἀποβαίνω. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα του ρ. βαίνω: βάση, βάθρο, βαθμίδα, βήμα, πρό-βατο, βηματίζω, ανα-βάτης...
- ἐπόρθουν: γ' πληθ. πρόσ. οριστικής, χρόνου Παρατ., του ρ. πορθέω -ω̃.

Ερμηνευτικά σχόλια — Κεφ. 79

Δημιουργεί απορία η αναποφασιστικότητα του Αλκίδα να επιχειρήσει απόβαση στο νησί, τη στιγμή που οι συνθήκες ήταν ευνοϊκές γι' αυτόν και η άποψη του Βρασίδα συνηγορούσε υπέρ αυτής της επιχειρησιακής λύσης.

Αν όντως δεν πρόκειται για ατολμία του Αλκίδα ή για έλλειψη στρατηγικού σχεδίου, τότε η τακτική που αυτός ήθελε να εφαρμόσει και ο στόχος στον οποίο απέβλεπε δεν μπορεί ν' αποκαλυφθούν ελλείψει σχετικών μαρτυριών.

Πάντως μπορεί να επισημανθούν μερικοί παράγοντες που ίσως τον έκαναν να μην προτιμήσει άμεση και δυναμική επιχείρηση:

- α) υπήρχε φόβος μήπως φτάσουν σημαντικές ναυτικές ενισχύσεις από την Αθήνα — πράγμα που άλλωστε σε λίγο συνέβη.
- β) ήταν πιθανό οι Κερκυραίοι μπροστά στην απειλή της απόβασης να παρατάξουν το σύνολο της ναυτικής τους δύναμης που δεν ήταν κατόλου ευκαταφρόνητη.

Βιβλίο ΙΙΙ, Κεφ. 80

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

1 Και στο μεταξύ οι δημοκρατικοί Κερκυραίοι επειδή τρομοκρατήθηκαν μήπως επιτεθούν τα πλοία (των εχθρών), ήλθαν σε διαπραγματεύσεις και με τους ικέτες και με τους άλλους για το πώς θα σωθεί η πόλη· και έπεισαν μερικούς απ' αυτούς να επιβιβαστούν στα πλοία· πράγματι κατάφεραν να επανδρώσουν, παρά τις δυσκολίες, τριάντα πλοία επειδή περίμεναν την επίθεση
2 του στόλου. Οι Πελοποννήσιοι εξάλλου αφού λεηλάτησαν τη χώρα μέχρι το μεσημέρι αποχώρησαν, και μέσα στη νύχτα τους αναγγέλθηκε με πυρσούς ότι πλησιάζαν από τη Λευκάδα εξήντα πλοία των Αθηναίων· αυτά τα έστειλαν οι Αθηναίοι και διοικητή τον Ευρυμέδοντα, το γιό του Θουκλή, όταν πληροφορήθηκαν την εσωτερική αναταραχή και ότι η ναυτική μοίρα με τον Αλκίδα πρόκειται να πλέει εναντίον της Κέρκυρας.

Γραμματικά – Λεξιλογικά σχόλια

- περιδεής: ονομ. ενικού, γένους αρσ., του τριγενοῦς και δικατάληκτου επιθέτου ὁ, ἡ περιδεής, τό περιδεές = ο τρομοκρατημένος
- ἐπιπλεύσωσιν: γ' πληθ. πρόσ. αορ. α', ἐγκλ. υποτακτ., του ρ. ἐπιπλέω
- νῆες: ανώμαλο, μεταπλαστό ουσιαστικό, θηλ. γένους, ονομ. πληθ., του ονόμ. ἡ ναῦς (νεώς, νηί, ναῦν, ναῦ // αἱ νῆες, νεῶν, ναυσί, ναῦς, νῆες).
- σωθήσεται: γ' ενικ. προσ., χρόν. παθ. μέλλοντα α', του ρήμ. σώζομαι. Νεοελληνικά παράγωγα - ομόρριζα: σώζω, σωστικός, σωστός, σωτήρας, σωτηρία, σώμα...
- ἐσβῆναι: απαρέμω. αορ. β', ενεργ. φωνής του ρ. εἰσβαίνω ἢ κατά το Θουκυδίδη ἐσβαίνω
- δηώσαντες: μτχ. αορ. α', αρσ. γένους, κλίσ. γ', του ρ. δηόω - ῶ = λεηλατώ
- ἐφρυκτωρήθησαν: γ' πληθ. πρόσ., χρ. παθ. αορ. α', οριστ. ἐγκλίσης, του ρ. φρυκτωρέω - ῶ = δίνω σήμα με πυρσούς. Ετυμολογία: <φρυκτωρός(φρυκτός(=δαυλός/πυρσός) + οὔρος (=φρουρός)
- στάσιν: αιτ. ενικού, γέν. θηλ, του ονόματος γ' κλίσης ἡ στάσις - σεως.
- μελλούσας: μτχ. Ενεστ., γένους θηλ, πτώσεως αιτ. πληθ., του ρ. μέλλω = σκοπεύω

- ἀπέστειλαν: γ' πληθ. προσ. αορ. α', ενεργ. φωνής του ρ. ἀποστέλλω.
Νεοελληνικά παράγωγα - ομόρριζα: στολή, στόλος, στολίδι, στολίζω, απόστολος...
- Θούκλους: γεν. ενικού, αρσ. γένους, του σιγμόληκτου ουσιαστικού γ' κλίσης ὁ Θεοκλῆς → Θουκλῆς (με συναίρεση).

Ερμηνευτικά σχόλια - Κεφ. 80

Οι δημοκρατικοί μπροστά στον κίνδυνο που τους απειλούσε τήρησαν συμβιβαστική στάση και ζήτησαν συμφιλίωση με όλους τους ολιγαρχικούς προκειμένου να σωθεί η πόλη τους.

Η συμφιλιωτική κίνηση των δημοκρατικών εμπεριέχει βέβαια τα στοιχεία της ιδιοτέλειας και του υπολογισμού, αλλά συνάμα αποτελεί άριστο δείγμα σύνεσης και πολιτικού ρεαλισμού, γιατί ενωμένες οι πολιτικές παρατάξεις θα μπορούσαν να υπηρετήσουν καλύτερα τα συμφέροντα του τόπου.

Ο αριθμός των πλοίων που κατόρθωσαν να επανδρώσουν οι Κερκυραίοι (30 πλοία) είναι ικανοποιητικός, αν ληφθεί υπόψη η εμφύλια διαμάχη που είχε αποδιοργανώσει την κερκυραϊκή πολιτεία και η ήττα που προηγήθηκε.

Βιβλίο ΙΙΙ, Κεφ. 81

Μετάφραση αρχαίου κειμένου

Παράγραφοι 1-2

- 1 Οι Πελοποννήσιοι λοιπόν αμέσως τη νύχτα ταξίδευαν γρήγορα προς την πατρίδα τους (πλέοντας) κοντά στη στεριά· και αφού μετέφεραν τα πλοία πάνω από τον ισθμό της Λευκάδας, για να μη γίνουν αντιληπτοί πλέοντας γύρω γύρω (από το νησί)
- 2 απομακρύνονται. Οι Κερκυραίοι εξάλλου όταν αντιλήφθηκαν ότι τα αττικά καράβια πλησίαζαν και ότι τα εχθρικά είχαν αναχωρήσει, αφού πήραν οδήγησαν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε ήταν έξω (από την πόλη) και αφού διέταξαν τα πλοία που επάνδρωσαν να πλεύσουν γύρω γύρω στο Υλλαϊκό λιμάνι, καθώς (αυτά) περιφέρονταν, αν έπιαναν κάποιον από τους εχθρούς τους, τον σκότωναν· και αφού αποβίβαζαν από τα πλοία όσους έπεισαν να επιβιβαστούν, τους σκότωναν και αφού πήγαν στο Ηραίο έπεισαν πενήντα περίπου ικέτες να δεχτούν να δικάσσουν και όλους τους καταδίκασαν σε θάνατο.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια

- τῆς νυκτός: γεν. ενικού, γ' κλίσεως, του ονόματος ἡ νύξ-νυκτός
- τάχος: αιτ. ενικού, γεν. ουδετέρου, του ονόματος τό τάχος -ους
- ὑπερενεγκόντες: μτχ. αορ. β', αρσ. γένους, πληθ. αριθμού, του ρ. ὑπερφέρω
- ὀφθῶσιν: γ' πληθ. πρόσωπο, παθ. αορ. α', εγκλ. υποτ., μέσης φωνής, του ρ. ὀράομαι -ῶμαι
- αἰσθόμενοι: μτχ. αορ. β', αρσ. γένους, πληθ. αριθμού, του ρ. αἰσθάνομαι. Νεοελ. Παράγωγα: αἴσθησις, αἰσθητός, αναἰσθητός, ευαἰσθητός, αἰσθητήριον...
- οἰχομένας: μτχ. Ενεστ., αιτ. πληθ., θηλ. γένους, του ρ. οἶχομαι = ἔχω φύγει
- ἤγαγον: γ' πληθ. πρόσ., αορ. β', οριστ. ἐγκλ., του ρήμ. ἄγω
- ἐπλήρωσαν: γ' πληθ. πρόσ., αορ. α', οριστ. ἐγκλ., του ρήμ. πληρόω -ῶ
- λιμένα: αιτ. ενικού, αρσ. γένος, γ' κλίσ., του ονόμ. ὁ λιμήν -μένος
- περιεκομίζοντο: γ' πληθ. πρόσ., χρόν. Παρατ., οριστ. ἐγκλ., του ρήμ. περι-κομίζομαι
- τινά: αιτ. ενικού, αρσ. γένους, της αόρ. αντων. τίς - τί = κάποιος -α -ο
- ἀπέκτεινον: γ' πληθ. πρόσ., χρόνου Πρτ., οριστ. ἐγκλ., ενεργ. φωνής, του ρήμ. ἀποκτείνω. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα του κτείνω: πατρο-κτόνος, μητρο-κτόνος, αυτο-κτονώ, αυτο-κτονία, ανθρωπο-κτονία...

- ἐκβιβάζοντες: μτχ. Ενεστ., αρσ. γένους, γ' κλίσεως, του ρήμ. ἐκβιβάζω=αποβιβάζω. Ο Μέλλοντας του ρήματος: βιβῶ, βιβᾶς, βιβᾶ, βιβῶμεν... Νεοελληνικά παράγωγα – ομόρριζα του βιβάζω: συμβιβασμός, διαβίβαση, μεταβίβαση, αποβίβαση...
- ἐσβῆναι: απαρ. αορ. β', του ρήμ. ἐσβαίνω (κατά το Θουκυδίδη) ή εἰσβαίνω
- ἀπεχρῶντο: γ' πληθ. πρόσωπο, Πρτ., οριστ. ἐγκλίσης, του ρ. ἀποχρῶμαι = φονεύω. Νεοελληνικά παράγωγα – ομόρριζα του ρ. χρῶμαι: χρέμα, χρέση, χρήσιμος, χρηστός, χρήστης, χρησμός, χρησιμεύω...
- ἐλθόντες: μτχ. αορ. β', αρσ. γένους, κλίσ. γ', του ρ. ἔρχομαι
- ὑποσχεῖν: απαρέμφατο αορ. β', ενεργ. φωνής, του ρήμ. ὑπ-έχω, ὑπεῖχον, ὑφέξω και ὑποσχῆσω, ὑπέσχον, ὑπέσχηκα, ὑπεσχέκειν. Νεοελληνικά παράγωγα – ομόρριζα του ἔχω: σχήμα, σχολή, σχεδόν, απ-οχή, εν-οχή, ανακωχή, μέτ-οχος, ραβδ-ούχος...
- κατέγνωσαν: γ' πληθ. πρόσωπο, αορ. β', οριστ. ἐγκλ, του ρ. καταγιγνώσκω. Νεοελ. Παράγωγα – ομόρριζα του ρήμ. γιγνώσκω: γνώμη, συγ-γνώμη, γνώση, διάγνωση, γνωστός, γνωστικός, γνώμονας, άγνοια...

Ερμηνευτικά σχόλια

Ο Αλκίδας γνωρίζοντας ότι πλησιάζει ο αθηναϊκός στόλος διέσχισε νύχτα ένα μέρος της απόστασης των 90 χιλ. από τη Λευκίμμη στη Λευκάδα και αποφεύγοντας να κάνει το γύρο του νησιού έσυρε τα πλοία του πάνω στο στενό διάυλο της γης.

Ρυμούλκησε τα πλοία του εκεί όχι για να κερδίσει χρόνο, αλλά για να αποφύγει αιφνιδιαστική επίθεση από τον αθηναϊκό στόλο που πλησίαζε στην Κέρκυρα.

Ο Θουκυδίδης περιγράφει τη συμπεριφορά του κερκυραϊκού δήμου, που απελευθερωμένος από το φόβο αφήνει να ξεχυθούν τα πιο κακούργα ένστικτά του εναντίον των πολιτικών αντιπάλων.

Με εκπληκτική παραστατικότητα εκτίθεται το φοβερό μακελειό που επακολούθησε στο νησί στη διάρκεια αυτού του δραματικού εφταημέρου.

Λεξιλογικά – Γραμματικά σχόλια

- ἀπήγγχοντο: γ' πληθ. Πρτ., οριστ. έγκλ, του ρήμ. ἀπ-άγγχομαι.
Νεοελ. Παράγωγα – Ομόρριζα του ρήμ. ἄγγχομαι:
αγγχόνη, απαγγχονίζω, άγγχος...
- ἀνηλοῦντο: γ' πληθ. Πρτ., οριστ. έγκλισης, του ρήμ. ἀναλόομαι – οὔμαι = σκοτώνομαι. Νεοελληνικά παράγωγα – ομόρριζα του ρήμ. ἀναλίσκομαι: κατανάλωση, καταναλωτής, παρανάλωμα...
- ἀφικόμενος: μτχ. αορ. β', αρσ. γένους, κλίσ. β', του ρήμ. ἀφικνέομαι – οὔμαι
- σφῶν αὐτῶν: γεν. πληθ., αρσ. γένους, της αυτοπαθ. αντωνυμίας γ' προσ.
- δοκοῦντας: μτχ. Ενεστ., αρσ. γένους, αιτ. πληθ., κλίσ. γ', του ρ. δοκέω – ὤ. Νεοελ. Παράγωγα – ομόρριζα: δόξα, άδοξος, δοξάζω, δόκηση, δόγμα, δοκιμή, δοκιμάζω, δοκίμιο...
- ἀπέθανον: γ' πληθ. πρόσ., αορ. β', του ρήμ. ἀπο-θνήσκω. Νεοελ. Παράγωγα – ομόρριζα του ρήμ. θνήσκω: θάνατος, θνητός, θνησι-γενής, θνησιμαίος, θνησιμότητα, α-θάνατος, α-θανασία...
- κατέστη: γ' ενικ. πρόσ., αορ. β', οριστ. έγκλ., του ρήμ. καθίσταμαι
- φιλεῖ: γ' ενικ. πρόσ., χρόν. Ενεστ., οριστ. έγκλ, του ρήμ. φιλέω – ὤ. Νεοελ. Παράγ. – ομόρριζα: φίλημα, φίλτρο, προσφιλής, φιλία...

- ὅτι: ονομ. ενικού, ουδ. γένους, της αναφορ. αντων. ὅστις, ἥτις, ὅ,τι
ή ὅ τι
- ξυνέβη: γ' ενικ. αορ. β', οριστ. έγκλ., του ρήμ. ξυμ-βαίνω (κατά
το Θουκυδίδη) ή συμ-βαίνω
- ἀπεσπῶντο: γ' πληθ. πρόσ., οριστ. έγκλ., χρόνου Περτ., του ρ. ἀπο-
σπάομαι, ἀποσπῶμαι. Νεοελ. Παράγωγα - ομόρριζα
του ρήμ. σπῶμαι: διάσπαση, σύσπαση,
αντιπερισπασμός, σπασμός...
- περιοικοδομηθέντες: μτχ. παθ. αορ. α', αρσ. γένους, ονομ. πληθ.,
του ρ. περι-οικοδομέομαι, περιοικοδομοῦμαι. Νεοελ.
Παράγωγα - ομόρριζα του ρ. οικοδομέω -ῶ:
οικοδόμημα, ανοικοδόμηση, οικοδόμος...

Ερμηνευτικά σχόλια - Κεφ. 81

Οι ολιγαρχικοί βλέποντας τις άγριες διαθέσεις των δημοκρατικών είχαν φροντίσει να κρυφτούν όπου ο καθένας μπορούσε.

Ήταν ανάλγητη και δολερή η συμπεριφορά των δημοκρατικών που δε δίστασαν να εξοντώσουν ακόμη και τους ολιγαρχικούς εκείνους συμπολίτες τους που δέχτηκαν να μπουν μαζί τους στα πλοία και να πολεμήσουν αυτούς που πολιτικά συμπαθούσαν για χάρη της πατρίδας τους.

Οι δημοκρατικοί τους πέρασαν από μία στημένη και προκατασκευασμένη δίκη με δεδομένη από πριν την ετυμηγορία.

Μία από τις πιο φρικιαστικές εικόνες του εμφύλιου πολέμου είναι εκείνη που οι ολιγαρχικοί προτιμούν να αλληλοθανατωθούν ή να αυτοκτονήσουν παρά να έχουν ατιμωτικό τέλος στα χέρια των αντιπάλων τους.

Η συμπεριφορά των δημοκρατικών έφτασε στα όρια της πιο απάνθρωπης σκληρότητας και ηθικής πώρωσης.

Παραβιάστηκε και καταπατήθηκε κάθε ιερό και όσιο: ο πατέρας σκότωνε το παιδί του, διαπράττονταν αποτρόπαιες ιεροσυλίες και καταστρατηγήθηκαν γραπτοί και άγραφοι νόμοι με τον πιο βάνανσο και ωμό τρόπο.

Επαληθεύτηκε λοιπόν η περιλάλητη ρήση του Θουκυδίδη: βίαιος διδάσκαλος ο πόλεμος (III. 82.2).

Ασκήσεις

Κεφ. 70

1. λόγω μέν...ἔργω δέ: να εξηγήσετε τη σημασία που έχει η αντίθεση για τη μέθοδο του ιστορικού.
2. Για ποιους λόγους οι ολιγαρχικοί οδήγησαν τον Πειθία σε δίκη;
Ποια ήταν τα αίτια που τους οδήγησαν στο πραξικόπημα;
3. τεμένους, ἄνδρες, πλῆθος, χάρακα, στατήρ: να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των ουσιαστικών στον ενικό και πληθυντικό αριθμό.
4. ὀλίγοι, φίλοι, ἐχθροί: να γράψετε τα παραθετικά των επιθέτων στο ίδιο γένος, πτώση και αριθμό
5. νομίζειν, λαβόντες: να γράψετε τους ίδιους τύπους σε όλους τους χρόνους
6. οφειλή, φήμη, ποίημα, τομή, ταμίας, ἐγγύηση, ἐξόφληση, λαβή, προϊστάμενος, τύχη, εἴσοδος, τεμάχιο, ἀποστάτης: με ποιές λέξεις του κειμένου σχετίζονται ετυμολογικά οι παραπάνω.
7. ἀγουσῶν: να γράψετε δέκα παράγωγα ουσιαστικά, απλά ή σύνθετα, από το ρήμα ἄγω.
8. ξυγκείμενα: α) ποιά η σημασία της λέξης; β) αντικαθιστώντας την πρόθεση διαδοχικά να γράψετε σύνθετες λέξεις, δόκιμες στη νέα ελληνική και να τις χρησιμοποιήσετε σε σύντομες φράσεις.

Κεφ. 71-73

1. Οι πέντε Κερκυραίοι ολιγαρχικοί σε τι ενέργειες προέβησαν; Γιατί;
2. Πώς οι ολιγαρχικοί εξαναγκάζουν τους Κερκυραίους να επικυρώσουν την πρότασή τους για ουδετερότητα;

3. Ποιους καλούν για συμμάχους τους οι δύο πλευρές; Πώς κρίνετε την ενέργειά τους;
4. ξυγκαλέσαντες, δέχεσθαι, ήγεῖσθαι: να γράψετε τους ίδιους τύπους σ' όλους τους χρόνους
5. βέλτιστα, ήκιστα: να γράψετε τα παραθετικά των επιρρημάτων.
6. καταπεφευγότας, έλθούσης: να κλίνετε τις μετοχές στον ενικό και πληθυντικό αριθμό, στο χρόνο και το γένος που είναι
7. κατέλαβον, ὥκουν: να γράψετε το β' και γ' πρόσωπο στον ενικό και πληθυντικό αριθμό, σ' όλες τις εγκλίσεις του χρόνου που βρίσκονται οι παραπάνω ρηματικοί τύποι
8. ιδρύθη: να κλίνετε την οριστική και ευκτική του παραπάνω ρηματικού τύπου στο χρόνο που βρίσκεται.

Κεφ. 74

1. Σε ποιους λόγους νομίζετε ότι οφείλεται η νίκη των δημοκρατικών; Να βρείτε τις φράσεις του κειμένου που δικαιολογούν την απάντησή σας.
2. Γιατί οι Κορίνθιοι απεσταλμένοι έφυγαν κρυφά από την Κέρκυρα;
3. Πώς κρίνετε την πράξη του εμπρησμού;
4. Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα ουσιαστικά του Κεφ. 74 στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών.
5. τολμηρῶς, ὀλίγοι, πολλά: να γράψετε τα παραθετικά των παραπάνω τύπων (τα επίθετα στο ίδιο γένος, πτώση και αριθμό).
6. γίγνεται, έμπιπρᾶσι, κατεκαύθη: να μεταφέρετε τους ίδιους τύπους στους άλλους χρόνους. *κατακαύθηαι*

7. κεκρατηκότος: να αναγνωρίσετε γραμματικά τον παραπάνω τύπο και να τον κλίνετε και στους δύο αριθμούς στο γένος που βρίσκεται.
8. ύπεξανήγετο, λαθόντες: να μεταφέρετε τους ίδιους τύπους στον άλλο αριθμό.
9. βάλλουσai: να γράψετε πέντε λέξεις (απλές ή σύνθετες) με το θέμα της λέξης που σας δίνεται.

Κεφ. 75

1. Τι είδος πολιτικής προσπάθησε να εφαρμόσει ο Νικόστρατος; Πώς την κρίνετε;
2. Με ποιούς τρόπους οι Κερκυραίοι δημοκρατικοί προσπάθησαν ν' αποδυναμώσουν την ολιγαρχική παράταξη; Πώς αντέδρασαν οι ολιγαρχικοί;
3. Να σκιαγραφήσετε το χαρακτήρα του Νικόστρατου.
4. Να βρείτε τα ουσιαστικά γ' κλίσης και να τα μεταφέρετε στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών.
5. Πείθει, κρῖναι, ἔμειναν, νομίζουν: να μεταφέρετε τους ίδιους τύπους στους άλλους χρόνους.
6. Διέφθειραν, διεπέμπετο: να κλίνετε τους ρηματικούς τύπους στο χρόνο και την έγκλιση που βρίσκονται.
7. Ξυνεχώρησεν, παρεμυθεῖτο: να γράψετε το β' και γ' ενικό πρόσωπο οριστικής όλων των χρόνων των παραπάνω τύπων.

Κεφ. 76

7. κεκρατηκότος: να αναγνωρίσετε γραμματικά τον παραπάνω τύπο και να τον κλίνετε και στους δύο αριθμούς στο γένος που βρίσκεται.
8. ὑπεξανήγετο, λαθόντες: να μεταφέρετε τους ίδιους τύπους στον άλλο αριθμό.
9. βάλλουσαι: να γράψετε πέντε λέξεις (απλές ή σύνθετες) με το θέμα της λέξης που σας δίνεται.

Κεφ. 75

1. Τι είδος πολιτικής προσπάθησε να εφαρμόσει ο Νικόστρατος; Πώς την κρίνετε;
2. Με ποιούς τρόπους οι Κερκυραίοι δημοκρατικοί προσπάθησαν ν' αποδυναμώσουν την ολιγαρχική παράταξη; Πώς αντέδρασαν οι ολιγαρχικοί;
3. Να σκιαγραφήσετε το χαρακτήρα του Νικόστρατου.
4. Να βρείτε τα ουσιαστικά γ' κλίσης και να τα μεταφέρετε στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών.
5. Πείθει, κρῖναι, ἔμειναν, νομίζειν: να μεταφέρετε τους ίδιους τύπους στους άλλους χρόνους.
6. Διέφθειραν, διεπέμπετο: να κλίνετε τους ρηματικούς τύπους στο χρόνο και την έγκλιση που βρίσκονται.
7. Ξυνεχώρησεν, παρεμυθεῖτο: να γράψετε το β' και γ' ενικό πρόσωπο οριστικής όλων των χρόνων των παραπάνω τύπων.

Κεφ. 76

1. Πού ήταν αγκυροβολημένα τα σαράντα πλοία; Γιατί;

2. στάσεως, νῆες, πλοῦν, ἔω: να κλίνετε τα παραπάνω ουσιαστικά και στους δύο αριθμούς:
3. ἤρχε, ἐπέπλει: να αντικαταστήσετε τους ίδιους τύπους και στους δύο αριθμούς.
4. ἐπέπλει: να κλίνετε την οριστική του ενεστώτα και του Παρατατικού του παραπάνω ρήματος.
5. ἐπέπλει, ἤρχε: να γράψετε παράγωγα ουσιαστικά από το θέμα των παραπάνω ρημάτων.

Κεφ. 77

1. Να περιγράψετε την κατάσταση που επικράτησε λίγο πριν από τη ναυμαχία και να εκθέσετε τα λάθη τακτικής των Κερκυραίων που οδήγησαν σ' αυτή.
2. Νομίζετε ότι η πρόταση των Αθηναίων ήταν σωστή από στρατηγική άποψη; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
3. εξέπεμπον, ἦσαν, ἐτάξαντο: να μεταφέρετε τους ίδιους τύπους στους άλλους χρόνους.
4. παραινούντων, ἰδόντες: να κλίνετε τις μετοχές και στους δύο αριθμούς στο γένος και το χρόνο που βρίσκονται.
5. Να συμπληρώσετε τις προτάσεις με απλά ή σύνθετα ουσιαστικά και επίθετα παράγωγα του κομίζω ή με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος σε σύνδεση:
 - α) η μεταφορά οστών νεκρού σε άλλο τόπο λέγεται
 - β) Η προετοιμασία των Τιμίων Δώρων για τη Θεία Ευχαριστία

γ) Το μάζεμα των καρπών λέγεται _____

δ) Αύριο θα _____ σε άλλο σπίτι

ε) Ακριβαίνει πάλι το _____ των ταξί.

στ) Μετά από τόσες ημέρες απεργίας τα σκουπίδια συσσωρεύτηκαν. Αύριο όμως θα αρχίσει η _____ των σκουπιδιών.

Κεφ. 78

1. Να περιγράψετε τη στάση και τις ενέργειες καθενός από τους αντιπάλους στη ναυμαχία.
2. Να αξιολογήσετε την τακτική του Νικόστρατου στη ναυμαχία. Ποια συμπεράσματα μπορούμε να βγάλουμε για τον χαρακτήρα του από τη στάση του;
3. Να μεταφέρετε στον Ενεστώτα και τον Αόριστο τα ρήματα του κειμένου που βρίσκονται στον Παρατατικό.
4. κακῶς, μάλιστα: να γράψετε τα παραθετικά των επιρρημάτων.
5. πλήθος, περικύκλωσιν, κέρας, ναῦν, τεταγμένων, δύσιν: να μεταφέρετε τα ονόματα στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.
6. Να γράψετε παράγωγα ουσιαστικά ή επίθετα από το θέμα των παρακάτω ρηματικών τύπων: φοβούμενοι, τεταγμέναις, περιέπλεον.
7. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους κατάλληλους τύπους του ρήματος πλέω (σε σύνθεση) ή με τα παράγωγά του.
 - α) Το λιμεναρχείο διέταξε τα _____ σκάφη να σπεύσουν σε βοήθεια του πλοίου που κινδύνευε.
 - β) Τα πλοία λόγω θαλασσοταραχής δεν μπορούν να _____

- γ) Μία ένδειξη της θαλάσσιας μόλυνσης είναι τα αντικείμενα που _____ στα νερά του λιμανιού.
- δ) Ο Χ _____ με τον Ψ (=συμμερίζεται τις ίδιες ιδέες)
- ε) Μόνο τα μεγάλα ποτάμια είναι _____
- στ) Οι εξερευνητές _____ (αορ.) το νησί
- ζ) Το πλοίο _____ από τον Πειραιά χθες το πρωί.
8. κόσμος: να γράψετε τις σημασίες της λέξης στην αρχαία ελληνική.

Κεφ. 79

1. Ποια τακτική ακολούθησε ο Αλκίδας και πώς εξηγείται, κατά τη γνώμη σας;
2. Καίπερ ... ως λέγεται: ποια στάση τηρεί ο ιστορικός απέναντι στην πηγή από την οποία αντλεί τις πληροφορίες του;
3. ἀναλάβωσιν, ἀπέπλευσαν, ἀνηγάγοντο: να γράψετε κάθε ρήμα στον ίδιο χρόνο, πρόσωπο και αριθμό στις άλλες εγκλίσεις της ίδιας φωνής.
4. πολλῇ: α) να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των τριών γενών στον ενικό και πληθυντικό αριθμό β) να γράψετε τα παραθετικά του επιθέτου στην ονομαστική ενικού και των τριών γενών.
5. νεωτερίζω: ποια σημασία έχει στην αρχαία ελληνική και με ποια σημασία χρησιμοποιείται σήμερα το ρήμα και τα παράγωγά του;

Κεφ. 80

1. Ποια στάση τήρησαν οι δημοκρατικοί μπροστά στον κίνδυνο που ένιωθαν να τους απειλεί; Σε ποια συγκεκριμένη ενέργεια προέβησαν και ποιο αποτέλεσμα είχε;
2. Πώς εξηγείται η αποστολή τόσο μεγάλης βοήθειας από τους Αθηναίους; Ποια γεγονότα είχαν πληροφορηθεί οι Αθηναίοι, όταν αποφάσισαν την αποστολή αυτή και ποια γεγονότα είχαν στο μεταξύ διαδραματιστεί;
3. ἐπιπλεύσωσιν, ἐπλήρωσαν, ἐφρυκτωρήθησαν: να γράψετε κάθε ρήμα στον ίδιο χρόνο, πρόσωπο και αριθμό στις άλλες εγκλίσεις της ίδιας φωνής.
4. ἐπίπλουν, νύκτα, στάσιν, τινας, αὐτοῖς: να μεταφέρετε τα ονόματα στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.
5. ἐφρυκτωρήθησαν: να αναλύσετε ετυμολογικά τη λέξη.

Κεφ. 81

1. Ποιες προφυλάξεις πήραν οι Πελοποννήσιοι για την αναχώρησή τους μετά την είδηση για την αποστολή της αθηναϊκής μοίρας;
2. ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο: να κρίνετε τη συμπεριφορά των Κερκυραίων στην προκειμένη περίπτωση.
3. νυκτός, τάχος, λαβόντες, κελεύσαντες, ἄς, ὅσω, ἄνδρας, πάντων: να μεταφέρετε τους παραπάνω τύπους στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.
4. περιπλέοντες, λαβόντες, κελεύσαντες: να γράψετε τους άλλους χρόνους των ρηματικών τύπων.

5. Ποιες ευθύνες φαίνεται να αποδίδει ο ιστορικός στον Ευρυμέδοντα για τις σφαγές; Γιατί δεν αναφέρεται πλέον ο Νικόστρατος;
6. Ποια επίδραση είχαν τα γεγονότα στους ολιγαρχικούς; Σε ποια κατάσταση είχαν περιέλθει;
7. Να αξιολογήσετε τη δύναμη της περιγραφής και της αφήγησης του Θουκυδίδη στο κεφ. 81.
8. έώρων, ἐπέισθησαν: να γράψετε το β' και γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής υποτακτικής και ευκτικής των παραπάνω ρημάτων στον αόριστο.
9. διέφθειρον, ἀπέκτεινε: να κλίνετε το μέλλοντα των παραπάνω ρηματικών τύπων σ' όλες τις εγκλίσεις.
10. Να συνδέσετε τις λέξεις που δίνονται με τις ομόρριζές τους στο κείμενο: παρείσακτος, υπερβατός, στηθάγχη, αδόκητος, αγχόνη, κατάσχεση, άγνωστος, αποβάθρα, αναπλήρωση, εξαγώγιμος, παραλήπτης, άγχος, προσαγωγή, αφθαρσία, μητροκτόνος, σύσπαση, κατανάλωση.